

Senát hlasoval o zvýšení limitu přesčasové práce pro lékaře o 8 hodin týdně

Důvodem novelizace zákoníku práce, měla být transpozice EU Směrnice o rovnováze mezi pracovním a soukromým životem rodičů a Směrnice o transparentních a předvídatelných pracovních podmínkách. Novela rovněž upravuje pravidla dohod o provedení práce (DPP) a dohod o pracovní činnosti (DPČ) a to tak, že zaměstnávání tímto způsobem činí pro zaměstnavatele méně výhodným. Pracovníci s těmito dohodami například získávají nárok na dovolenou.

Uzavírání dohod s lékaři na zajišťování pohotovostních služeb je jedním z nejčastějších způsobů, jak nemocnice obcházejí zákonné limity přesčasové práce, když tvrdí, že pohotovostní služby jsou jiný druh práce, než jakou je práce lékaře v běžné pracovní době. Jde samozřejmě o výklad účelový, ale orgány inspektorátu práce tolerovaný. Lékaři nemohou být k uzavírání takových dohod nuceni a motivace jsou převážně ekonomické. Poté co začne platit novela zákoníku práce, budou muset nemocnice vždy na konci roku tzv. dohodářům proplatit dovolenou a tím se zvýší zaměstnavatelům náklady. Aby toto bylo možné, bude rovněž nutno uzavírat dohody maximálně jen na dobu jednoho roku. Lékaři by díky tomu vydělali za služby více peněz a jejich vyjednávací pozice by se posílila.

Na výjezdním zasedání zdravotního výboru Sněmovny poslanci hledali způsob, jak zlepšení pracovních podmínek pro lékaře zabránit. Výsledkem byl s podporou Ministerstva práce a sociálních věcí připravený pozměňovací návrh, který podal poslanec MUDr. Vít Kaňkovský (KDU-ČSL) spolu s kolegy MUDr. Zdenkou Němečkovou Crkvenjaš (ODS), MUDr. Tomem Philippem (KDU-ČSL), Mgr. Michaelou Šebelovou (STAN), MUDr. Romanou Bělohávkovou (KDU-ČSL), Ing. Antonínem Tesaříkem (KDU-ČSL) a MUDr. Róbertem Telekym (KDU-ČSL).

Dne 28.6.2023 byl Poslaneckou sněmovnou návrh schválen. Podle návrhu se prodlužuje maximální týdenní pracovní dobu ve zdravotnictví na 56 hodin týdně (a v případě zaměstnanců zdravotnické záchranné služby dokonce na 60 hodin týdně). Stalo se tak navzdory tomu, že cílem transpoziční novely měla být „rovnováha mezi pracovním a soukromým životem rodičů“. Podle většiny našich zákonodárců, si tedy rodiny lékařek a lékařů patrně ochranu nezaslouží.

Takzvaná další dohodnutá práce přesčas nad rámec 416 hodin ročně přitom byla v našem zákoníku práce zakotvena dříve. K pozbytí účinnosti dotčeného ustanovení, a tím i zániku institutu další dohodnuté práce přesčas ve zdravotnictví, došlo ke dni 31.12.2013 z důvodu uplynutí přechodného období, v jehož rámci byla výjimka z obecných pravidel o práci konané přesčas, stanovených EU směrnici č. 2003/88/ES ze dne 4. listopadu 2003 o některých aspektech úpravy pracovní doby umožněna.

Obrovské množství přesčasové práce je jedním z hlavních důvodů, proč mezi mladými lidmi klesá zájem o lékařské povolání. Poslanecký návrh, jehož cílem mělo být údajně zmírnění nedostatku lékařů, tak v delším časovém horizontu kvůli poklesu atraktivitu našeho povolání pro mladé studenty, nedostatek lékařů ještě prohloubí.

Za ještě vážnější nebezpečí však považujeme zvýšení rizika, že přepracovaný lékař může častěji při práci chybovat. Povolení většího množství přesčasové práce tak může vést k ohrožení bezpečnosti pacientů. Zde platí analogie například s piloty nebo s profesionálními řidiči, kteří také musí dodržovat předepsané přestávky.

Tím, že Ministerstvo práce a sociálních věcí podpořilo hloupou poslaneckou iniciativu zaštitěnou několika našimi kolegy lékaři, a návrh jim dokonce zpracovalo, obešlo připomínkové řízení a my jsme tak neměli možnost se k takto zásadním změnám pracovních podmínek pro lékaře vyjádřit. Před podáním poslaneckého návrhu ve Sněmovně tento nebyl projednán ani s odborovými organizacemi, ani s Českou lékařskou komorou.

Zákon schválený ve Sněmovně v rychlém sledu směřoval do Senátu s důrazným doporučením vlády, aby byl bez připomínek schválen a Česká republika se tak vyhnula případným sankcím ze strany EU za pozdní implementaci jejích směrnic.

Právní kancelář ČLK připravila pozměňovací návrh, kterým jsme se snažili škody napravit. I když byl Senát tak říkajíc tlačěn ke zdi, aby návrh bez diskuse rychle schválil, našeho návrhu se ujali senátoři MUDr. Marek Hilšer (MHS) a MUDr. IVO Trešl (STAN). Dne 10.7.2023 jsem zároveň písemně požádal o podporu všechny senátory a senátorky.

Dne 11.7.2023 zákon projednával nejprve zdravotní výbor Senátu, kde se aktivně proti zájmům lékařů nekolegiálním způsobem postavil prof. MUDr. Pirk, a pozměňovací návrh senátora Trešla schválen nebyl. Následně o zákonu jednal sociální výbor Senátu, který byl výborem garančním. Na jednání vystoupil ministr práce a sociálních věcí Ing. Marián Jurečka (KDU-ČSL), který zdůraznil, že zvýšení limitu přesčasové práce má podporu Spolku mladí lékaři vedeného MUDr. Kočím. Tato organizace však není reprezentativní a na poslední chvíli (26.7.2023) svoji podporu vzala zpět. Zvýšení množství přesčasové práce dle očekávání podpořili rovněž přítomní zástupci Ministerstva zdravotnictví.

Společně se mnou proti návrhu vystupoval na výboru rovněž předseda SML ČLK MUDr. Přáda. Na jednání vystoupil také předseda LOK-SČL Dr. Engel, který zdůraznil, že vláda porušila dohodu s odbory, že do transpoziční novely nebudou přidávány další změny z evropské legislativy nevyplývající. Pozměňovací návrh podaný senátorem MUDr. Hilšerem však přesto schválen nebyl.

V následujících dnech jsem jednal s několika členy Senátu napříč politickým spektrem, abych se pokusil získat jejich podporu pro pozměňovací návrh rušící tzv. další dohodnutou přesčasovou práci.

Dne 25.7.2023 jsem se pak obrátil druhým dopisem na všechny senátory a senátorky a s využitím informací od evropských lékařských komor jsem korigoval některá tvrzení ministra práce a sociálních věcí Jurečky. Celkem 12 zemí EU neumožňuje žádnou nadlimitní přesčasovou práci, v 15 zemích postupně dobíhá platnost různých výjimek (podobných jakou měla ČR vyjednánou dokonce roku 2013), přičemž množství této nadlimitní práce bývá nižší než 8 hodin a tato práce bývá podmíněna například uzavřením kolektivní smlouvy, případně nárazově vyšší počet přesčasových hodin v kratším období několika týdnů musí být následně kompenzován pracovním volnem.

Dne 26.7.2023 senátoři návrh novely zákoníku práce po projednání vrátili Poslanecké sněmovně s vlastními pozměňovacími návrhy. Náš pozměňovací návrh podaný senátorem MUDr. Trešlem však schválen nebyl. Z přítomných 64 senátorů pro něj hlasovalo 21, místo potřebných 33. Škoda.

Poslední slovo však budou mít lékaři a lékařky v nemocnicích. Jen na nich záleží, zda a za jakých podmínek, budou s vyšším počtem přesčasových hodin souhlasit. Ať se rozhodnou jakkoliv, mohu je ujistit podporou ze strany jejich profesní komory.

S kolegiálním pozdravem MUDr. Milan Kubek – prezident ČLK

PS: Přehled, jak hlasovali jednotliví členové Senátu o našem návrhu, naleznete v příloze. Pozornost věnujte zejména tomu, jak hlasovalo 15 senátorů a senátorek, kteří jsou lékaři.